

STIPTA ISTVÁN

BRUCKNER GYŐZŐ (1877–1962)

GYŐZŐ BRUCKNER (1877–1962). Between the two world wars, the director and prominent teacher of the Augustan Evangelical Academy of Law—which was moved to Miskolc after Prešov was annexed to Czechoslovakia—was Győző Bruckner, who came from a German-Saxon Zípsér family. His primary fields of professional interest were the cultural history of the Uplands region, the history and legal relations of the Spiš mining towns. These interests of his remained enduring and he published a number of fundamental studies and monographs pertaining to these subjects. Bruckner is, however, known not only for his work in legal and cultural history, but he also played a significant role in the life of the evangelical church, and he had a crucial role in the development of the legal academy of Miskolc. In addition, he published a series of books and a periodical in support of the work of the college he headed. He lived to see the closing-down of his beloved legal academy, of which, after he retired in pension, he himself wrote a history

Indíttatás, tanulmányok, életút

A művelődéstörténet, a jogtörténet és az evangélikus egyházjog tudósa a Vas vármegyei Felsőlövön, 1877. július 27-én született. Középkorai tanulmányait szülővárosának a híres Gottlieb August Wimmer alapította gimnáziumában kezdte, majd a késmárki és soproni evangélikus líceumban fejezte be. Felsőfokú kurzusait Budapesten és Strassburgban végezte, fél évig a párizsi egyetem hallgatója is volt. 1901-ben tanári és bölcsészdoktori oklevelet szerzett a budapesti egyetemen. Doktori értekezése *Galeotto Marzio „De egregie, sapienter et jocose dictis ac factis Matthiae regis”* című műve, mint művelődéstörténeti kiadvány címmel, Budapesten a Művelődéstörténeti Értekezések 1. szá-

maként (éppen a kolozsvári Mátyás szobor avatása előtti napokban) jelent meg.

1901-ben az erdélyi és felvidéki százból álló 23. tábori vadász-zászlóaljánál egyéves önkéntes katonai szolgálatot vállalt. Az első világháborúban négy évig harctéri szolgálatot teljesített, 1918. december 10-én szerelt le. 1906-ban feleségül vette Farkas Gizellát, a házasságukból négy gyermek született. Felesége szépíró volt, az irodalomtörténet két kötetét (*Boldog idők*, Budapest, 1918. 188; *Vihar után*, Miskolc, 1933. 187) tartja számon. Unokaöccse szintén Bruckner Győző néven (1900–1980) Kossuth díjas kémikus, híres gyógyszervegyész, az MTA tagja, az ELTE tanára volt.

Bruckner Győző oktatói tevékenységét 1902. október 1-jén kezdte az eperjesi evangélikus kollégiumban. Ezt követően 1903 és 1920 között az iglói evangélikus főgimnázium tanára volt. A főiskolai oktatói karrierje Eperjesen, a Felvidék híres jogtanodájában kezdődött, ahol 1910 és 1919 között az evangélikus jogakadémia magántanára volt. 1914-ben a kolozsvári egyetem is magántanárává minősítette. Az első világháború után tanulmányokat folytatott Párizsban, és levéltári kutatásokat végzett Német-, Svéd- és Olaszországban. Bécsben, mint a Történelmi Kutató Intézet tagja, egyház- és város-történeti tárgyi levéltári anyagokat gyűjtött, rendszerezett és dolgozott fel.

A miskolci jogakadémiára 1920. szeptember 1-jén kapta meg nyilvános rendes tanári kinevezését. Az Eperjesről elűzött felekezeti főiskolán 1947-ig a magyar jog- és alkotmánytörténet, az egyházjog és a történeti filozófia tanára volt. 1922-ben sikertelenül pályázott a debreceni egyetem Ókortörténeti Tanszékére, így 1923-ban elvállalhatta a miskolci dékáni tisztséget. Részt vett a helyi közéletben is, a város törvényhatósági bizottságának minden ciklusban megválasztott tagja volt. 1926-ban a debreceni egyetem is egyetemi magántanárrá habilitálta, így eseti kurzusokkal bekapcsolódhatott az ottani egyetemi oktatásba is. Debrecenben a Felvidék művelődéstörténetéről tartott órákat, 1941-től címzetes nyilvános rendkívüli tanárként, 1947–48-ban címzetes nyilvános rendes tanárként tanított. 1926. május 6-án a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. Az MTA történelmi bizottságának rendes, a Magyar Történelmi Társulat választmányának választott, a Magyar Történelmi Társulat „Magyarország újabb-kori történetének forrásai” nevű szakbizottságának állandó tagja, a Magyar Külügyi Társaság egyik alapító résztvevője volt. Az MTA 1949. október 31-én tanácskozó taggá degradálta, levelező tagságát 1989. május 9-én állították vissza.

Tevékenyen szolgálta az evangélikus egyházat. Számos közegyházi tisztséget vállalt; az 1935/36. évre összehívott magyarhoni evangélikus zsinat tagjává és jegyzőjévé választotta, az evangélikus egyetemes egyház jogügyi és tanügyi, továbbá a hegyaljai ágostai hitvallású evangélikus egyházmegye tanügyi és jogügyi bizottságának tagjaként komoly befolyása volt a felekezetének oktatási ügyeire. Ezeken túl az Országos Evangélikus Tanáregyesület képviselője és a miskolci evangélikus egyház tanácsosa volt.

1945 után egyházának vezetői – noha az igazoló bizottság nem kifogásolta egykori MÉP tagságát és a Werbőczy Bajtársi Egyesületben betöltött elnöki funkcióját – nem támogatták dékáni újraválasztását. Terhére rótták, hogy 1944-ben elhagyta az országot, és kinyilvánították, hogy nélküle és új alapokon kívánják átszervezni a jogakadémiát. 1946-ban, miután a debreceni tudományegyetem jogi karán a magyar alkotmány- és jogtörténeti tanszék megüresedett, a kar egyhangú meghívás alapján egyetemi nyilvános rendes tanári kinevezésre terjesztette fel a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. A Köznevelési Tanács azonban magas korára (69) tekintettel nem javasolta egyetemi tanári kinevezését, bár tudományos érdemeit teljes mértékben elismerte. Élete utolsó időszakában hat évet szentelt a jogakadémia történetének megírására. *A miskolci jogakadémia múltja és kultúrmunkássága (1919–1959)* c. Érdlilgeten összeállított kéziratát

az Evangélikus Országos Levéltárban örökös letétbe helyezte. A mű jelentős része a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár gondozásában 1996-ban megjelent.

Bruckner Győző 1962. április 7-én hunyt el Budapesten. Sírja a Deák téri evangélikus templomban van, melyet a Farkasréti temetőből helyeztek át.

Egyház- és vallástörténeti munkássága

Bruckner Győző az eperjesi, majd a miskolci jogakadémián egyházjogot is tanított, és nagy szerepe volt abban, hogy a kánonjog mellett – hazánk akkori egyetlen evangélikus egyházjogi tanszékén – a protestáns egyházjog is beható művelést nyert. A miskolci jogakadémia dékánjaként is fontos feladatának tartotta az evangélikus egyházzal való kapcsolat erősítését, és hangsúlyozta az egyházjog tudományos művelésének fontosságát.

Felekezetének legnagyobb tudományos szolgálatot az *Emlékkönyv az Ágostai Hitvallás Négy százados Évfordulója Ünnepe*re c. Miskolcon, 1930-ban megjelent, 622 oldal terjedelmű kötettel tette. Az általa szerkesztett művet tanártársaival az augsburgi hitvallás (*Confessio Augustana*) német birodalmi gyűlésen való bemutatásának (1530) négy száz éves évfordulója tiszteletére szánták. A kötet nem csupán a hittételek megalkotásának körülményeit, a hazai protestantizmus történetét, hanem az állam és egyház kapcsolatának érzékeny vonatkozásait is elemezte. Az alkotók egyik célja egyházuk oktatási autonómiájának hangsúlyozása, az eperjesi, majd miskolci jogakadémia történetének, és utóbbi fennmaradásáért vívott harcának széles körű ismertetése. A mű *Gedenkbuch anlässlich der 400-jähriger Jahreswende der Confessio Augustana, Von der Professoren der evang. Hochschule für Rechts- und Staatswissenschaften in Miskolc vorher Eperjes (1930)* címmel Lipcsében is megjelent. A kötetbeli Bruckner tanulmányok is érdemi tudományos visszhangot váltottak ki. A *Confessio Augustana és magyarországi variánsai* c. munkájában öt szabad királyi város hitvallásának (*Pentapolitana*) Kassán, 1613-ban megjelent magyar szövegét is közölte. *Az 1530. évi augsburgi birodalmi gyűlés* c. tanulmánya itthon kevésbé ismert német nyelvű irodalmi bázisra épül.

A protestáns tudományosság számon tartott művének bizonyult *A reformáció és ellenreformáció története a Szepességben (1520–1745-ig)* c. Budapesten, 1922-ben megjelent monográfiája. A 613 oldalas mű jelentőségét az addig kiadatlan tárgybeli források értő feldolgozása adta. A munka első része a reformáció történetének helyi folyamatait tárja fel, majd vázolja a huszitizmus hatását és a Szepesség reformáció előtti egyházi és közkerkölcsi állapotait. A könyv második részében a térségbeli ellenreformációs mozgalmakról, a minoriták, a jezsuiták, a pálosok és a Csáky-család protestáns-ellenes tevékenységéről ír. Jogtörténetileg is fontos alfejezet, amely az 1674-ben Szepesváralján felállított bíróság (*judicium compositum*) működésének történetével foglalkozik. A harmadik rész a szepesi evangélikus egyház történetét vázolja, a negyedik a felekezeti köz-

oktatás, a magánfenntartású nemesi iskolák, a késmárki lyceum és az iglói főgimnázium korabeli történetét foglalja össze.

Vallása általánosabb kérdéseivel foglalkozó művei között említenünk kell *Az Ágostai Hitvallás világtáformáló erejéről* (Budapest, 1931) szülő, a Luther Könyvtár és Múzeum Füzetei 16. számaként megjelent tanulmányt, és a Protestáns Szemle 1934. évfolyamában közölt *A magyarhoni evangélikus zsinatok* c. munkát. A Notter Antal Emlékkönyvben közreadott, *A magyarhoni evangélikus egyházjog fejlődésének legújabb vezérelvei az 1934–37-iki egyházi törvényekben* (Budapest, 1941, 113–146) c. tanulmánya korabeli egyházpolitikai tárgyköröket érintett, és az evangélikus egyház magyar államhoz való viszonyának vitatott kérdéseit is feszegette.

Az evangélikus egyházjog történetének alapos ismeretéről tanúskodnak, és annak továbbfejlesztését is szolgálták a *Leitgedanken der Rechtsbildung der ungarischen evangelischen Kirche seit dem Weltkrieg* (Bibliothek der Protestantismus in mittleren Donauraum, Bd. I, Heft I, Halle, 1940, 1–17) és a *Lelkeszi becsületszék és a Spruchkollégium az evangélikus egyházjog tükrében* (Miskolc, 1942) c. tanulmányai. *A szepesváraljai zsinat és kánonjai* (Nyíregyháza, 1914) c. munkája ma is az evangélikus egyházjog jogforrástani kutatásainak egyik alapműve.

Az állam és egyház közjogi kapcsolatát érintő, főleg egyházszerkezési tárgyú munkái közül említést érdemel a *Felsőmagyarországi evangélikus egyházközsegeinek elszakítása és a szlovenszkeői ev. egyház alkotmány* (Miskolc, 1930) c. tanulmány, amely németül is megjelent. *A magyarhoni evangélikus egyház egyházkerületeinek beosztása történelmi és egyházjogi megvilágításban* c. Miskolcon, 1937-ben kiadott munkája (az általa alapított) Miskolci Jogászélet Könyvtárának 19. kötete volt.

A protestáns egyházak iskolafenntartási jogaival összefüggő tanulságokat közvetített *A késmárki ev. lyceum pártfogóságának története* (Emlékkönyv a Bethlen Gábor által 1621 december 31. napján megkötött nikolsburgi béke háromszázados évfordulójára. Kiadja a tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület eperjesi collegiumának miskolczi jogakadémiaja. Sárospatak, 1922, 236.) c. munkája.

Tudósi és emberi karakteréhez egyaránt hozzátartozott az elődök munkásságának tisztelete. Ezt a szellemiséget tükrözik a *Dr. Szlávik Mátyás emlékezete 1860–1937* (A Tiszai Ág. Hitv. Ev. Egyházkerület Miskolci Jogakadémiájának arcképcsarnoka, 1937/6) és az *Egy szepesi prépost a 16. században* (Ösvény, 1913, 26–40, 88–100) c. tanulmányai. Szép és értő sorokkal búcsúztatta Révész Kálmánt, a tudós református püspököt is. A miskolci egyházvezető munkásságából (az egyébként a szerzőre is jellemző) pozitív történetirői attribútumokat, a tárgyilagosságot és a felekezeti türelmeséget emelte ki (Századok, 1931/9–10, 446–448).

Rövidebb – vallásával összefüggő – cikkei a művelődéstörténet és a néprajz tárgykörét érintették (*A karácsonyfa mint evangélikus hagyomány* [Örömhír, 1925/10]; *Mikor ülte a keresztyén egyház a karácsony ünnepet?* [Örömhír, 1927/9–10]; *A karácsonyi ajándék eredete és jelentősége* [Uo., 1928/10]; *Karácsonyi motívumok a művészetben* [Uo., 1928/10]).

A szepességi szászok és a felvidéki várostörténet krónikása

A szepesi németek közül származott, mindvégig büszke volt őseire. *A szepesi szász nép* (Budapest, 1913) és a Szepes vármegye monográfiájába szánt *A szepesség népe* (Budapest, 1922) c. kismonográfiái ma is a gyakran idézett munkák közé tartoznak. A szepességi tematika mindvégig jelen van tudományos palettáján. Ide sorolhatjuk *A Szepesség zsarolói a XVI. század első felében* (Közlemények Szepes vármegye múltjából, 19[1921] 26–36); a *Die Vergangenheit der Zipser Sahsen* (Uo., 20[1922] 34); *A Szepesség múltja és mai lakói* (Különnyomat a Szepesség c. emlékkönyvből, Budapest, 1926, 22); *A felvidéki német kultúra új útjai* (Nemzeti Figyelő, 1934/27) c. munkáit. Ebben a tekintetben újabban komoly kritika érte, ugyanis egyes szerzők helytörténeti írásainak egy részét apologikusnak tartják. (Vö. ÁBRAHÁM Barna, *A régi Szepesség képe a magyar történetírásban 1945 előtt* (Magyar Napló, 2006/3, 22–26.)

A kor szokása szerint szűkebb pátriájának oktatástörténetet is írt, egykori iskolái múltjával is behatóan foglalkozott (*A késmárki ev. lyceum múltjából*, Budapest, 1907; *Közintézményeink fejlődése és történelmi összefoglalások, Érettségi segédkönyv középiskolák számára*, Budapest, é. n., 148).

Bruckner a népességtörténeti kutatásoknál a történeti nézőpont egyedül célravezető jellegét hangsúlyozta: az volt a véleménye, hogy teológus szemlélet alkalmat adna a szubjektív, tendenciózus tárgyalásra.

Középiskolai tanárként különös figyelmet szentelt a felvidék kultúrtörténeti emlékeinek összegyűjtésére és népszerű formában történő közzétételére (*Báró Thököly Sebestyén és a bécsi béke*, Igló, 1906; *Késmárk és a Thököly család*, Lőcse, 1909, németül: Késmárk, 1910; 1913). A *Gróf Thököly Imre késmárki udvartartása* címmel, 1914-ben Lőcsén megjelent tanulmánya már országos visszhangot váltott ki. E munkájában főként a Monumenta Hungariae Historica Scriptorum XXIV. kötete alapján sorolja föl azokat az udvari hivatalnokokat és alkalmazottakat, akik Thököly késmárki udvarában, 1683-ban szolgáltak. Bécsi kutatásai során a közös pénzügyminiszteri levéltárban fedezte fel a késmárki várkastély 1670–71-i leltárát, amelyet tanulmánya függelékeként közölt. A munkát Miskolcon, 1925-ben újra kiadta. Hogy Rákóczi és bujdosótársai hamvaival Thököly földi maradványai is hazakerültek, és éppen Késmárkon kaphattak végső nyugalmat, abban jelentős érdeme van Bruckner Győzőnek, aki tanulmányaival megvilágította a Thököly országos szerepét, és közismertté tette lokális jelentőségét.

Akadémiai székfoglaló értekezése is a kuruc mozgalomhoz és a késmárki helytörténethez kötődött. A *Kray Jakab késmárki vértanú közéleti szereplése és diplomáciai működése II. Rákóczi Ferenc szolgálatában* c. előadás 1927. évi május hó 16-i felolvasó ülésen hangzott el. A 98 oldal terjedelmű mű az MTA kiadásában Budapesten, 1927-ben jelent meg.

Ez a tanulmány is helytörténeti adatokon keresztül láttatja a kor országos és nagypolitikai folyamatait. Vegyesen találhatóak benne gazdaság- és művelődéstörténeti, a

jogfejlődésre, továbbá az állam működésére vonatkozó eredeti források. Thököly Imre birtokainak elkobzása iskolapélda a kamara finansziális üzelmeire, a sokszoros zálogolások által előidézett kuszált jogi helyzetre. Bruckner ezúttal is ismeretlen tényeket tárt fel Késmárk gazdasági helyzetéről, a felvidéki várkastély jogi helyzetéről, a polgári jogállású lakosság vármegyei adók alá kényszerítéséről és a katonaság erőszakoskodásairól. Műve nyomán magyarázatot találunk arra, hogy a Szepeesség előkelői miért nem támogatták a Rákóczi-szabadságharcot. Betekinthetünk Rákóczi pénzügyeibe, hiszen Kray Jakab volt a fejedelem egyik pénzügyi szakértője, akinek pontos számadásai a kormányzat külkapcsolatait is hitelesen ábrázolják. A székfoglaló előadás nyomán megjelent műről az egykori miskolci jogakadémiai hallgató, később neves történész, Váczy Péter tudósított a Századok 1929. évi 4–6. számában.

A *Késmárk szabad királyi város műemlékei* (Eperjes, 1908) c. munkája is komoly szakmai visszhangot váltott ki, mert ez volt a felvidéki város addigi legalaposabb művelődéstörténeti feldolgozása, amelyre a városok eredetéről szóló két világháború közötti szakirodalom is gyakran hivatkozott.

A fontosabb művei között tartjuk számon a *Gusztáv Adolf svéd király világtörténelmi jelentősége* c. Budapesten, 1932-ben, a Luther Irodalmi Társaság kiadásában megjelent munkáját. A jelentős uralkodó halálának háromszáz éves évfordulójára megjelent tanulmány Svédországban is pozitív visszhangot váltott ki, különös figyelmet kapott annak a korabeli svéd–magyar kapcsolatokat taglaló fejezete. Ez volt az első szaktudományos mű, amely a mártír király munkásságáról magyar nyelven megjelent. Bruckner nagy hangsúllyal vizsgálta az uralkodó alkotmányjogi reformjait, következtetései *A svéd alkotmány* c. Miskolcon, 1928-ban megjelent munkájával együtt a hazai nordikus alkotmánytörténet alapvetésének is tekinthetőek.

Jogtörténeti jellegű művei

A jogtörténet-tudomány számon tartja *A magyar jogtörténetírás folklore-isztikus hiányai* c., a Miskolci Jogászélet Könyvtára 13. számaként 1926-ban megjelent módszertani indíttatású művét, amelyben a néprajz és a hagyományos értelemben felfogott jogtörténet közötti kapcsolatot elemzi. A német és francia irodalmi előzményekre hivatkozva szorgalmazta, hogy a tárgyi és szellemi néprajz tudományos eredményeit a magyar jogtörténetnek is integrálni kellene. „*A néprajz segítségével mélyíthetjük jogtörténeti ismereteinket, és az egész jogi élet új beállítását nyerjük*” – fogalmazott tanulmányában. A jelenleg újraéledő szimbólumkutatás előzményének is tekinthető az a gondolata, miszerint a jelképeknek a jogi szempontból is különös jelentőségük van, és az általuk hordozott tartalom feltárásában a jogtörténetnek is szerepet kell vállalnia.

Bruckner Győző munkásságának jelentős részét a városi joghoz kötődő kutatások tették ki. Az egyik ide sorolható alapműve *Az árumegállító jog tartalma, gazdasági jelentősége és kulturális hivatása felsőmagyarországi városainkban*, Miskolc, 1943 (Miskolci Jogászetel Könyvtára. Új sorozat 77). E tanulmányban módszeresen elemzi az árumegállító jog összetevőit, Lőcse, Késmárk és Kassa hosszú ideig tartó küzdelmét a jogosultság teljes körének megszerzése érdekében. E jognak nagy jelentőséget tulajdonít, azok közé tartozik, akik úgy vélik, hogy ez a privilégium tette lehetővé az érintett városok, különösen Lőcse anyagi és szellemi felemelkedését. Gondolatmenete Eckhart Ferenc egyetértésével is találkozott (Századok, 1944/4–6, 320).

Legjelentősebb jogtörténeti műveinek egyike a – vonatkozó okirattárral együtt – Miskolcon, 1941-ben kiadott *A késmárki céhek jog- és művelődéstörténeti jelentősége (1515–1757)* c. monográfia. Bruckner alaptézise újszerű volt, hiszen a kortársi kutatások elsősorban a céhek jogtörténeti és gazdasági hátterét vizsgálták, a testületek közjogi jellege és ipari közigazgatásban játszott szerepe a korabeli történeti elemzésekben háttérbe szorult. Szerzőnk a késmárki céhek normáiból indult ki, álláspontja szerint e korporációk autonómiája az ipari közigazgatás ellátását célozta. A céhek bíralták felül az ipargyakorlásra való alkalmasságot, és adták ki az iparüzési jogosítványokat. Saját joghatóságuk volt, szabályrendeleteket adhattak ki, sőt kisebb súlyú ügyekben tagjaikkal szemben bírói funkciót is gyakoroltak. Szerinte a céheket ezért elsősorban közjogi jellegű hatósági szerveknek kell tekintenünk. Utolsó jelentős művének különös értéke, hogy nehezen hozzáférhető forrásokat tárt fel, és a külföldi irodalom újabb eredményeinek felhasználásával új elvi szempontokat kínált a céhek történetének vizsgálatához.

Jogtörténeti karakterű munkái között ma is haszonnal forgatható *A középkori partikuláris jogfejlődés és a selmeci városi és bányajog* (Miskolc, 1934) és az *Igló kir. korona- és bányaváros története* (különlenyomat az iglói diákalbumból, Budapest, 1930, 39) c. tanulmány. Általánosabb tárgyú műveiben is határozottan érződik a közjogi szemléletmód, a tételes jog ismerete és a jogtörténeti jártasság. *Az aranybulla hétszázéves évfordulója* c., a Szózat 1922. évi 104. számában megjelent tanulmánya értő módon közelíti a korabeli államszervezeti és törvénykezéssel összefüggő reformokat. *Az Adalék a késmárki Thököly-féle várkapolna jogtörténelméhez* c. Budapesten, 1905-ben megjelent munkája a magánuradalmak vallás- és jogtörténeti kutatásaihoz ma is módszertani útmutatóként szolgálhat.

A soltészség intézménye a Szepességen c. dolgozatában a tisztség kialakulásának, az elnevezés etimológiájának és a 13. századi tevékenységének tömör összefoglalását adja. Ez a tanulmány is alapos forrástani munka eredménye. (*Békefi-Emlékkönyv, Dolgozatok Békefi Rémig egyetemi tanári működésének emlékére*. Írták tanítványai. Budapest, 1912, 106–117). *A szepesolaszi bíró választás lefolyása és a bíró kötelességei 1678-ban* (Közlemények Szepes vármegye múltjából, 10[1912] 33–36) c. munkája eredeti forrásokra épül, egyik eredménye a kiterjedt szepesi személyi kört érintő archontológiai és prozopográfiai kutatásainak.

A *Közlemények Szepes vármegye múltjából* c. sorozatban 1912-től folyamatosan közölte a Lengyelországnak elzálogosított szepesi városok levéltárainak fontosabb kortörténeti dokumentumait. Szepesszombat archívumából bemutatott művelődéstörténeti vonatkozású okiratok mellett már az első évben jogtörténeti szempontból különösen jelentős forrást, a szepesi jogkönyv egy új kéziratát (*Zipser Willkür*) is nyilvánosságra hozta (Szemelvények Apelles Boldizsár jogkönyvéből, 1912/1). A forrást nagyobb összefüggésben debreceni tanszéki utódának is tekinthető Szabó Béla elemezte. (*A szepesi jog forrásai* [Jogtörténeti tanulmányok 8], Pécs, 2005, 443–463) Tudományos haszonnal járt II. Ágost lengyel király 1710. augusztus 25-i oklevelének közzététele is, amelyben az uralkodó szabályozta az 1271. évi kiváltságlevél alapján elzálogosított 13 város jogait és kötelességeit (1913/4). A következő évben (1914/3–4) kiegészítette az elzálogosított városok oklevelgyűjteményét Felka városra vonatkozó érdekes privilégiumlevelekkel.

Bruckner Győző *Magyar alkotmány és jogtörténelem* címen tartott jogakadémiai előadásai a korban szokásos könyvomas változatban jelentek meg. Közel tízévi kutatás és több jogtörténeti tárgyú mű kiadása után 1935-ben Budapesten, 373 oldalon jelent meg *Alkotmány- és jogtörténet* c. tankönyve, amelyet 1939-ben második kiadás követett. További kutatómunkájának mintegy 40 ívre terjedő eredménye 1944-ben már a miskolci Ludvig István-féle könyvnyomdában volt, de a háború miatt kiadása meghíúsult. Az eredeti, 45 íves kéziratot 1954-ben a debreceni tudományegyetem könyvtárának kéziratárában helyezte letétbe.

Kiadatlanul maradt *Az 1848: XX. tc. és harcok annak végrehajtásáért (Okmánytárral)* c. munkája. A tanulmányt ismertette a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának 1949. március hó 14-i felolvasó ülésén, de az MTA átszervezése miatt a kiadásra már nem kerülhetett sor. Ezt a kéziratot is a debreceni egyetemi könyvtárnak adta át.

Tudományszervezési, szerkesztői, kiadói tevékenysége

Bruckner Győző számos tudományos és szakmai-közéleti feladatot vállalt. Az 1935–36-os jogakadémiai almanach szerint a Jog- és Államtudományi Kar dékánja, a magyar alkotmány- és jogtörténet, egyházjog, történelem és filozófia nyilvános rendes tanára, képesített egyetemi magántanár volt. A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság választmányi és tudományos szakosztályának választott tagja, a Felvidéki Tudományos Társaság Budapesten alapító és választmányának egyik irányítója volt. Ő volt az Eperjesi Kollégiumi Diákszövetség ügyvivő elnöke is.

A helyi kulturális élet szervezésében is szerepet vállalt: 1926 és 1932 között a Lévay József Közművelődési Egyesület irodalmi szakosztályának elnöke, a Magyar Luther-Múzeum, a Borsod-Miskolci Múzeum, a Magyarországi Kárpát Egyesület, a Miskolci Nemzeti Kaszinó, a Szepesi Szövetség miskolci osztálya választmányának tagja, a Felvi-

déki Országzászló Bizottságának megválasztott tagja volt. Segítette a hallgatói szervezeteket is: a Karpathen Verein és iglói Diákszövetség tiszteletbeli tagja, a Karpathen Verein síosztályának alapító és tiszteletbeli tagja, a Miskolci Joghallgatók Testülete, a Miskolci Jogász Turista Egyesület és a Mefhosz díszelnöke, a Turul Szövetség miskolci kerületének primusz magisztere, a Miskolci Werbőczy Bajtársi Egyesület magisztere volt.

Megalapította a *Miskolci Jogászélet* c. jog- és államtudományi szakfolyóiratot, létrehozta és szerkesztette a *Miskolci Jogakadémia Értekezéseinek Tárát*, majd a *Miskolci Jogászélet Könyvtára* c. periodikát.

A miskolci jogakadémia kiadványai sorában fontos szerepet játszott az 1925 januárjában megindult *Miskolci Jogászélet*. A kezdeményezésére indult lap az első vidéki jogtudományi folyóirat volt. Mint a jogakadémia hivatalos orgánuma, 600 példányban jelent meg. Kezdetben csupán a hallgatók informálását szolgálta, később fontos tudományos cikkek és tanulmányok fórumává vált. A *Miskolci Jogászélet*ben megjelent terjedelmesebb vagy jelentősebb cikkek különlenyomatait a *Miskolci Jogászélet Könyvtár*-ban külön is kiadta. Az első ilyen kötet 1925-ben jelent meg; 1934-ben adták ki a 100. tanulmányt. A folyóirathoz kapcsolódó másik sorozat a *Tiszai ág. hitv. jogakadémiai Arcképcsarnoka* címet viselte. Ennek nyolc száma jelent meg, amelyekben a jogakadémia elhunyt tanáiról, pártfogóiról emlékeztek meg.

A jogtanárok terjedelmesebb tudományos munkáit a jogakadémiai *Tudományos Értekezések Tárában* adta ki. Az utolsó (46) kiadvány 1946-ban jelent meg. A tanulmányok közül több idegen nyelvű volt, és valamennyi tartalmazott francia nyelvű ismeretetőt. A joghallgatók szemináriumi dolgozatainak publikálására szintén általa létrehozott *Jogakadémiai Szemináriumi Értekezései* c. sorozatban 1936-ig 81 tanulmányt közöltek.

Életével és munkásságával foglalkozó irodalom

ZOVÁNYI Jenő, *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon*, szerk. LADÁNYI Sándor, Budapest, 1977³.

TÓVÁRI Judit, BEREZ József, *A jogakadémia és könyvtárának szerepe Miskolc kulturális életében a két világháború között*, Miskolc, 1981.

STIPTA István, *A miskolci jogakadémia működésének első évtizede (1919–1929)*, Borsodi Szemle, (1985).

STIPTA István, *A miskolci jogakadémia működésének második évtizede (1929–1939)*, Borsodi Szemle, (1985).

STIPTA István, *A miskolci jogakadémia működésének harmadik évtizede (1939–1949)*, Borsodi Szemle, (1987).

BOLERATZKY Lóránd, *Harminc éve halt meg Dr. Bruckner Győző*, Lelkipásztor, (1992/1).

STIPTA István, *Bruckner Győző, a miskolci jogakadémia dékánja* = A miskolci jogakadémia múltja és kultúrmunkássága (1919–1949), sajtó alá rendezte: Novák István, Miskolc, 1996.

PETHŐ Ernő, *Jogakadémiák a 20. században*, PhD értekezés, Debrecen, 2003.

SZABÓ Béla, *A szepesi jog forrásai* (Jogtörténeti tanulmányok 8), Pécs, 2005. 443–463.

ÁBRAHÁM Barna, *A régi Szepesség képe a magyar történetírásban 1945 előtt*, Magyar Napló, (2006/3), 22–26.

HOLLÓSI Gábor, *A debreceni Jog- és Államtudományi Kar története (1914–1949)*, Debrecen, 2007.

STIPTA István, *A Miskolci Evangélikus Jogakadémia (1919–1949)* = A Pécsi Püspöki Joglyceum emlékezete 1833–1923, szerk. KAJTÁR István, POHÁNKA Éva, Pécs, 2009, 65–86.